

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ

ТРОЯН Вадим Анатолійович - аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ, в.о. Глави Національної поліції України

УДК 351.713

В статті розглядаються основні підходи щодо визначення поняття категорії «повноваження», характеризуються основні нормативно-правові акти, якими визначено повноваження Національної поліції в сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави. В результаті автор формулює визначення публічно-сервісних повноважень поліції, визначає особливості та недоліки нормативно-правового зображення останніх.

Ключові слова: повноваження, Національна поліція, публічно-сервісна діяльність, дозвільні документи, послуги.

Вступ

Національну поліцію в Україні створено як новий центральний орган виконавчої влади, діяльність якого мала вирішити низку проблем, які укорінилися поряд з іміджем міліції. Зокрема, серед проблем, які потребують розв'язання Концепцією першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, закріпленою (далі – Концепція) названа наступна: «Мілітаризація МВС і міліції в цілому, що йде з часів СРСР, є першопричиною несприйняття працівниками органів внутрішніх справ сервісної функції служби. Сприйняття громадян як клієнтів і партнерів вимагає від МВС оновлення організаційної структури, відмінної від військової». У результаті серед першочергових цілей реалізації передбачено законодавче визначення оновленої загальної структури МВС, структури і чисельності, за-

вдань та повноважень органів внутрішніх справ та інших умов їх діяльності, пріоритетами якої є виконання соціально-сервісних функцій. Як результат, реалізація Концепції сприяє, крім іншого, демілітаризації Міністерства внутрішніх справ та переходу до пріоритетності соціально-сервісних функцій правоохоронних органів, орієнтованих на розв'язання проблем населення.

Як бачимо, публічно-сервісна діяльність поліції мала стати важливою складовою її функціонування. У свою чергу правовою основою створення та правовим підґрунтям діяльності поліції в Україні стало прийняття Закону України «Про Національну поліцію» [1]. Зокрема, з приводу наслідків набуття чинності останнім у літературі зазначають, що «органи міліції були ліквідовані, а сфера їх компетенції крізь призму концепції «служіння суспільству» перейшла до новоствореного центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, на який покладено завдання щодо надання широкого спектру послуг» [2, с. 137].

Як уявляється, забезпечення реалізації публічно-сервісної діяльності поліції залежить від достатності відповідних повноважень та, як наслідок, ефективності їх застосування.

Мета

Відповідно, мета даної статті полягає у визначенні поняття та переліку публічно-сервісних повноважень Національної поліції у сфері охорони прав і свобод людини

та інтересів держави, а також окресленні їх особливостей та проблем реалізації.

Виклад основного матеріалу

Вивченням питання повноважень органів державної влади переймалися такі вчені, як Є. В. Айдемський, Н. О. Армаш, О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, І. А. Беленчук, А. А. Глієвий, О. В. Джафарова, С. Г. Камликовий, Б. П. Курашвілі, І. І. Кучерявий, Б. М. Лазарєв, О. А. Машков, Н. Р. Нижник, С. А. Панов, В. М. Плішкін, О. Ю. Синявська, І. Л. Олійник, В. О. Шамрай, Ю. В. Харченко, В. В. Топчій та ін. Праці зазначених вчених складають основу для виокремлення та характеристики повноважень публічно-сервісної діяльності Національної поліції України.

Разом з тим почнемо дослідження зі з'ясування етимологічного змісту поняття «повноваження». Так, слово «повноваження» у довідкових виданнях визначено як «право, надане кому-небудь для здійснення чогось; у множині права, надані особі або підприємству органами влади» [3, с. 1000].

У довідникових виданнях юридичного спрямування можна знайти визначення повноважень як сукупності прав і обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій [4, с. 639]. Ширше за змістом визначення категорії «повноваження» надано у юридичній енциклопедії, а саме: «сукупність прав і обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій. Обсяг повноважень конкретних державних органів та їхніх посадових осіб залежить від їхнього місця в ієрархічній структурі відповідних органів». При цьому поняття «повноваження» визнається близьким за значенням до поняття «компетенція» [5, с. 590].

С. Г. Серьогіна також підкреслює відмінність термінів «компетенція» і «повноваження» та пропонує їх наступне співвідношення: «визначення компетенції тільки як предметів відання є недостатнім, оскільки неможливо встановити компетенцію орга-

ну, не окресливши конкретні можливості його поведінки в публічних відносинах, його права й обов'язки, які іменуються повноваженнями. Таким чином, компетенція органів публічної влади є сукупністю закріплених у нормативно-правових актах предметів відання та повноважень органів публічної влади, шляхом встановлення яких фіксується обсяг та зміст діяльності владних суб'єктів» [6, с. 46].

Отже, проаналізувавши вищевикладене, можна сказати, що поняття повноваження розглядають як: 1) сукупність прав та обов'язків [7]; 2) лише права [8, с. 12]; 3) категорія «повноваження» є невід'ємною складовою поняття «компетенція» [9]; 4) синонімом поняття «компетенція» [10, с. 32].

Не ставлячи за мету на доктринальному рівні запропонувати виключний підхід щодо розуміння категорії «повноваження», ми підтримуємо позицію тих вчених (О. П. Альохін, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, А. О. Кармоліцький), які обґрунтовують позицію, відповідно до якої категорії «повноваження» та «компетенція» не доцільно ототожнювати. Навіть більше виваженою вважаємо точку Н. О. Армаш, яка пише, що зазначені терміни не є синонімами. На думку вченої, протилежна точка зору суттєво звужує роль повноважень. У цьому контексті виваженим виглядає підхід, відповідно до якого між категоріями «права та обов'язки» і «компетенція» існує проміжна категорія – «повноваження» [11, с. 45]. Більш точним розумінням цього терміну необхідно визнати розуміння повноважень як категорії, яка позначає комплекс прав та обов'язків певної функціональної спрямованості [11, с. 45]. Така позиція виправдана не тільки з точки зору теоретичної доцільності, дотримання чистоти юридичної техніки – оскільки недоречно вживати декілька термінів для позначення одного й того самого явища, але й із точки зору нормотворчої практики, аналізуючи чинні нормативно-правові акти, що встановлюють правовий статус органів державної влади, можна побачити, що багато з них містять цілі розділи (глави) або ж статті, які мають приблизно такі назви: «Повноваження у сфері валютного регулювання», «Повноваження Міністерства оборони Укра-

їни у сфері управління Збройними Силами України». Тобто мається на увазі, що в цьому випадку повноваження – це категорія, яка об'єднує в собі декілька окремих складників – прав та обов'язків – за ознакою їх галузевої належності [11, с. 45].

При цьому, підтримаємо також твердження О. В. Джафарової, що компетенція є ширшим за поняття «повноваження», адже під компетенцією необхідно розуміти завдання, функції, права та обов'язки [12, с. 229]. Проте, ще раз підкреслимо, що згідно з такою позицією повноваження не складають окремого елементу компетенції, а є категорією, яка поглинає певну сукупність прав та обов'язків крізь призму функцій діяльності того чи іншого суб'єкта. Окремо необхідно підкреслити, що термін «повноваження» має публічно-правову природу. Керуючись повноваженнями, державний орган завжди діє владно, виступає від імені держави [12, с. 229]. Це повною мірою стосується й повноважень Національної поліції у сфері публічно-сервісної діяльності з охорони прав і свобод людини та інтересів держави.

Основним нормативно-правовим актом, що регламентує діяльність поліції та відповідно визначає сферу її компетенції та повноважень є Закон України «Про Національну поліцію». Як ми вже відмічали, Національна поліція як новий окремий (центральний) орган виконавчої влади за змістом своєї компетенції де-факто має охопити сферу правоохоронної діяльності ліквідованих органів міліції. Напевно, основною новелою нормативно-правової бази у правоохоронній сфері в цілому є формулювання завдань поліції. Справа у тому, що де-юре ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено лише одне завдання поліції – «надання поліцейських послуг». У свою чергу, останні мають своє вираження у певних сферах – зокрема у сфері охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави (п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про запобігання корупції»).

Крім того законодавець відійшов від визначення прав та обов'язків органу (як це було передбачено для міліції), натомість закріпив основні обов'язки безпосередньо поліцейського та повноваження поліції (ст.ст. 18,

23 Закону України «Про Національну поліцію» відповідно).

До публічно-сервісних повноважень поліції, якими остання наділена відповідно до покладених на неї завдань, зокрема у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави, можна віднести: 1) здійснення супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом; 2) видання дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів; видання та погодження дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху; 3) вживання всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я; 4) вживання заходів для визначення осіб, які нездатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; 5) забезпечення безпеки взятих під захист осіб на підставах та в порядку визначених законом; 6) вживання заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі; 7) здійснення охорони об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також взяття участі у здійсненні державної охорони; 8) здійснення на договірних засадах охорони фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності.

Очевидно, що деталізація повноважень поліції за функціональним принципом має знайти відображення у відомчих нормативно-правових актах, які регламентують діяльність відповідних підрозділів Національної поліції. Звернувшись до положень відповідних актів та практики діяльності деяких підрозділів поліції, можемо відзначити наступне.

Наказом Національної поліції від 6 листопада 2015 р. № 73 (у редакції наказу від 18 листопада 2015 р. № 96) затверджено Положення про Департамент патрульної поліції [13] (далі – Положення про ДПП). Відповідно до положень останнього, Департамент

патрульної поліції визначено як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції, який створюється, ліквідується та реорганізовується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра внутрішніх справ України в установленному законом порядку.

Аналіз змісту Положення про ДПП свідчить, що останній взагалі не визначає переліку повноважень чи хоча б прав або обов'язків ДПП, натомість даний документ окреслює перелік функцій останнього. Цікавим є той факт, що функції ДПП з позиції Положення випливають із завдань ДПП, які при цьому не визначені описуванім нормативно-правовим актом.

Аналіз функцій ДПП дає підстави віднести до тих з них, які становлять напрями публічно-сервісної діяльності Національної поліції у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави, наступні: 1) реалізацію в межах своєї компетенції державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і громадського порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, безпеки дорожнього руху; 2) налагодження та підтримку партнерських відносин з населенням, територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства для ефективного виконання завдань патрульної поліції і підвищення довіри населення до неї; 3) вживання організаційних заходів для підвищення рівня безпеки дорожнього руху.

Як бачимо, у Положенні про ДПП не відображено повноваження, зокрема щодо здійснення супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом, та видання дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів; видання та погодження дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху. Такий підхід стосовно окреслення сфери компетенції ДПП виглядає, м'яко кажучи, дивним, адже створення Національної поліції почалося саме з патрульної поліції, яка була покликана замінити такі підрозділи міліції, як патрульна служба, служба дільничних інспекторів міліції та Державна автомобільна інспекція.

Повноваження щодо видання дозволів на рух окремих категорій транспортних за-

собів; видання та погодження дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху знаходять свій прояв у видачі поліцією таких з них: 1) дозвіл на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні; 2) погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів.

Перший встановлюється з метою збереження автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів (ч. 2 ст. 29 Закону України «Про дорожній рух» [14]). Порядок видачі дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та розмір плати за його отримання встановлено Кабінетом Міністрів України у Постанові «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування» від 27.06.2007 № 879 [15].

Згідно з п. 32 Порядку здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні, затверджені вищевказаною Постановою Кабінету Міністрів України «дозвіл на рух великовагового та/або великогабаритного транспортного засобу видається відповідним підрозділом МВС, що забезпечує безпеку дорожнього руху, після надання погодження маршруту». Такі підрозділи МВС України становили органи Державної автомобільної інспекції. Підпунктом 5 пункту 2 зазначеного Порядку надано визначення дозволу на рух як єдиного уніфікованого документу, що видається уповноваженим органом відповідно до Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами [16], після внесення в установлені порядку і розмірі плати за проїзд таких транспортних засобів автомобільними дорогами загального користування, в якому визначаються умови експлуатації транспортних засобів протягом певного часу за встановленим маршрутом і який дає право на проїзд за таких умов.

Згідно з п. 4-6 Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами передбачено, що відповідні дозволи видаються Департаментом ДАІ та його територіальними органами. Відповідні положення де-факто не відповідають дійсним умовам видачі відповідних дозволів та де-юре суперечать змісту наказу МВС України «Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України» від 27.11.2015 № 123 та Інформаційній картці адміністративної послуги з оформлення документа дозвільного характеру (дозволу на участь у дорожньому русі транспортного засобу, вагові або габаритні параметри якого перевищують нормативні), затвердженій наказом Національної поліції України від 06.07.2016 № 565 [17], відповідно до яких відповідним підрозділом виступає Департамент превентивної діяльності Національної поліції та його територіальні органи.

Другий дозвільний документ (Погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів) включено до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності (п. 97), наведеного у Законі України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» [18]. У свою чергу, «розроблення і видача в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів» віднесено до повноважень Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху згідно зі ст. 52-3 Закону України «Про дорожній рух». Цікаво, що відповідні публічно-сервісні повноваження Національної поліції у Законі України «Про перевезення небезпечних вантажів» [19] виражено у якості змісту одного з обов'язків перевізника небезпечних вантажів, що кореспондується з компетенцією Національної поліції у сфері дорожнього перевезення небезпечних вантажів (аб. 3 ч. 2).

Порядок погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів регламентовано розділом 10 Правил перевезення

небезпечних вантажів, затверджених наказом МВС України від 26.07.2004 № 822 [20]. Відповідно до положень останнього погодження відповідних маршрутів здійснюють підрозділи Державтоінспекції МВС України. Зрозуміло, що дані положення безпосередньо суперечать наведеним вище законодавчим нормам та переліку платних послуг, які надаються саме підрозділами Національної поліції, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2007-№ 795 [21] (п. 10-1 розділу I).

Повноваження поліції щодо вжиття заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [22] виражено у якості обов'язку поліцейських щодо надання домедичної допомоги людині у невідкладному стані.

Частиною 2 ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» передбачено, що Порядок підготовки та підвищення кваліфікації з надання домедичної допомоги осіб, які зобов'язані її надавати, визначається Кабінетом Міністрів України. На виконання відповідних положень Кабінетом Міністрів України прийнято постанову «Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надати домедичну допомогу» [23]. Зокрема, відповідно до положень зазначеного нормативного документу підготовка проводиться з метою набуття особами, які згідно із своїми службовими обов'язками зобов'язані надавати домедичну допомогу, знань та практичних навичок з надання такої допомоги особам, які перебувають у невідкладному стані. Остання здійснюється на базі вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів I-IV рівня акредитації незалежно від форми власності та підпорядкування, навчально-тренувальних відділів центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, навчально-тренувальних відділів Товариства Червоного Хреста, інших навчально-тренувальних підрозділів, які провадять діяльність відповідно до законодавства про освіту за програмами, затвердженими МОЗ і погодженими з МОН молоді і спорту.

При цьому відповідальним за наукове та методологічне забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації викладачів і викладачів-інструкторів зазначених установ є Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Важливо відзначити, що особі, яка пройшла підготовку та успішно склала відповідний іспит, видається посвідчення за формою згідно з додатком, строк дії якого становить п'ять років.

Натомість Положенням про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженим наказом МВС України від 26.01.2016 № 50 [24] домедична підготовка поліцейських віднесена до системи службової підготовки у якості складової загальнопрофільної підготовки (п. 3, аб. 3 п. 6).

Розділ VII Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України медичну підготовку визначає як навчання, спрямоване на здобуття поліцейським теоретичних знань з основ медичної допомоги та оволодіння практичними вміннями і навичками, необхідними для надання домедичної допомоги особам, які її потребують. Навчання з домедичної підготовки передбачає формування у поліцейських знань і вдосконалення практичних умінь та навичок щодо: надання само- і взаємодопомоги в разі отримання травматичних пошкоджень і поранень, отруєння, нещасного випадку, раптового захворювання тощо; профілактики захворювань. При цьому заняття з домедичної підготовки проводять працівники медичних установ, профільних кафедр (циклів) закладів (установ).

Як бачимо, підготовка поліцейських до забезпечення реалізації повноважень щодо надання домедичної допомоги не відповідає підзаконним положенням щодо підготовки осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, що відповідно потребує свого належного нормативно-правового урегулювання.

Якщо вести мову про повноваження Національної поліції, передбачені п. 17 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», то з точки зору публічно-сервісної діяльності Національної поліції привертає увагу

соціальний патронаж щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі. Зокрема, під соціальним патронажем законодавство розуміє допомогу звільненим особам шляхом здійснення комплексу правових, економічних, організаційних, психологічних, соціальних та інших заходів, зокрема надання послуг, спрямованих на їх соціальну адаптацію (п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» [25]). При цьому серед повноважень органів Національної поліції щодо здійснення соціального патронажу передбачено лише такі: 1) проведення перевірки прибуття звільненої особи до місця проживання в порядку, встановленому законодавством; 2) здійснення інших повноважень у цій сфері відповідно до закону (ст. 20 Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»).

Стосовно вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, а також правопорушень серед дітей відзначимо, що Законом України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [26] передбачено обов'язки уповноважених підрозділів органів Національної поліції як органів у справах дітей (стаття 5). Аналіз останніх, дає підстави до тих з них, що застосовуються у публічно-сервісній сфері віднести:

– повернення до місця постійного проживання, навчання або направлення до спеціальних установ для дітей у термін не більше восьми годин з моменту виявлення дітей, яких було підкинато, або які заблукали, або залишили сім'ю чи навчально-виховні заклади;

– доставляння в органи Національної поліції на строк до восьми годин дітей, які вчинили адміністративне правопорушення, але не досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, для встановлення особи, обставин вчинення правопорушення та передачі їх батькам чи особам, які їх замінюють, або у притулки для дітей служб у справах дітей;

– після встановлення особи дитини невідкладне сповіщення батьків або осіб, які їх

замінюють, про адміністративне затримання дитини, а в разі вчинення кримінального правопорушення також інформування органів прокуратури;

– повідомлення органів опіки та піклування за місцем перебування дитини про відомий факт залишення його без опіки (піклування) батьків та інші.

На нашу думку, не можна погодитись з тим, що доставляння органами поліції дітей, які вчинили адміністративне правопорушення, але не досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність може тривати до восьми годин. У цьому контексті ми виходимо з того, що де-факто мова йде про доставлення порушника (у розумінні ст. 259 КУпАП), або адміністративне затримання (ст. 260-263 КУпАП), адже підстави для здійснення відповідних заходів, що обмежують пересування особи, повністю співпадають з підставами для доставлення такої дитини органами поліції. Якщо вести мову доставлення особи згідно з положеннями КУпАП, то останнє має бути здійснене у максимально короткий строк, натомість за загальним правилом адміністративне затримання не має перевищувати трьох годин. Тож де-факто затримання дітей, які вчинили адміністративне правопорушення та не досягли 16 річного віку не може перевищувати відповідні загальні правила адміністративного затримання.

Здійснення охорони об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також взяття участі у здійсненні державної охорони та здійснення на договірних засадах охорони фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності забезпечується поліцією охорони. Так, 13 жовтня 2015 року постановою Кабінету Міністрів України № 834 утворено як юридичні особи публічного права органи поліції охорони як територіальні органи Національної поліції. При цьому встановлено, що останні є правонаступниками Департаменту Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ та відповідних державних установ Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ, що ліквідуються в установленому законодавством порядку.

Під державною охороною законодавство розуміє систему організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально повноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених Законом України «Про охорону органів державної влади України та посадових осіб» [27]. Статтею 10 зазначеного закону Національна поліція віднесена до органів, які беруть участь у здійсненні державної охорони.

Законом України «Про охоронну діяльність» [28] визначено організаційно-правові принципи здійснення господарської діяльності у сфері надання послуг з охорони власності та громадян. Суб'єктом охоронної діяльності згідно із законом може бути суб'єкт господарювання будь-якої форми власності. Відповідно поліція охорони виступає одним із таких суб'єктів. При цьому ст. 6 Закону України «Про охоронну діяльність» передбачено, що охорона окремих особливо важливих об'єктів права державної власності здійснюється виключно державними підприємствами та організаціями. Перелік об'єктів державної та інших форм власності, охорона нерухомого майна (незалежно від цільового призначення) яких здійснюється виключно органами поліції охорони на договірних засадах визначено постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015-№ 937 [29].

Пунктом 8 прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» [30] до врегулювання на законодавчому рівні повноважень органів Міністерства внутрішніх справ України покладено на органи Національної поліції повноваження видавати та анулювати відповідно до законодавства дозволи на придбання, зберігання, носіння, перевезення і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і ви-

користання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дія дозвільної системи органів внутрішніх справ, а також на відкриття та функціонування об'єктів, де вони зберігаються чи використовуються, на діяльність стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення та мисливських стендів, підприємств і майстерень з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, магазинів, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, правил поведінки з ними та їх застосування.

При цьому згідно із наказом МВС від 29.12.2015 № 1644 [31] Національна поліція має організувати зазначену вище діяльність через: 1) Департамент превентивної діяльності Національної поліції України; 2) уповноважений підрозділ (управління, відділ, сектор) з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України; 3) відповідні підрозділи територіальних органів Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, районах, містах, районах у містах.

Висновки

Проведене дослідження публічно-сервісних повноважень Національної поліції у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави дало можливість сформулювати такі висновки.

1. Під публічно-сервісними повноваженнями Національної поліції необхідно розуміти комплекс прав та обов'язків з надання поліцейських послуг у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави.

2. Особливістю реалізації публічно-сервісних повноважень Національної поліції у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави полягає у їх тимчасовому характері стосовно видачі дозвільних документів у сфері дозвільної системи ОВС.

3. Доведено, що до складових функціональної системи Національної поліції, які на-

ділені публічно-сервісними повноваженнями у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави, належать: патрульна поліція (Департамент патрульної поліції Національної поліції, Департамент превентивної діяльності Національної поліції) та поліція охорони.

4. Виявлено низку змістових прогалин нормативно-правового визначення публічно-сервісних повноважень Національної поліції, а саме:

– Положенням про ДПП взагалі не визначено повноважень Департаменту патрульної поліції та, як наслідок, публічно-сервісних повноважень у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави, у той час як Закон України «Про Національну поліцію» визначає перелік та зміст «повноважень поліції»;

– норми Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами протирічать змісту Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України та Інформаційній картці адміністративної послуги з оформлення документа дозвільного характеру (дозволу на участь у дорожньому русі транспортного засобу, вагові або габаритні параметри якого перевищують нормативні), затвердженій наказом Національної поліції України від 06.07.2016 № 565 щодо суб'єкта надання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні;

– положення Правил перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом МВС України від 26.07.2004 № 822 не відповідають змісту Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання» від 04.06.2007 № 795 щодо суб'єкта погодження маршруту транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів;

– нормативно-правові положення підготовки до реалізації публічно-сервісного повноваження поліції щодо вжиття заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної та медичної допомоги, не відповідають положенням постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надати домедичну допомогу»;

– строк доставлення дитини в органи Національної поліції, передбачений аб. 25 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» не відповідає загальним правилам здійснення доставлення порушника та/або адміністративного затримання згідно з КУпАП.

Література

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст. 379
2. Іванцов В.О. Національна поліція як центральний орган виконавчої влади: межа між управлінням і незалежністю у служінні суспільстві / В.О. Іванцов, А. Г. Вуйма // Право і суспільство. – 2016. – № 4 частина 2. – С. 137-144
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
4. Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. – 992 с.
5. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 4 : Н-П. – 2002. – 720 с.
6. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / За ред. С. Г. Серьогіної. – Х. : Право, 2005. – 256 с.
7. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : [курс лекций] / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 235 с.
8. Разаренов Ф. С. Административный надзор советской милиции : [учеб. пособ.] / Ф. С. Разаренов, С. И. Котюргин. – М. : Акад. МВД СССР, 1979. – 70 с.
9. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : [підручник] / О. М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
10. Студеникина М. С. Государственный контроль в сфере управления (Проблеми надведомственного контроля) / М. С. Студеникина. – М. : Юрид. лит., 1974. – 159 с.
11. Армаш Н.О. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-правовий статус / Н. О. Армаш. – Запоріжжя: ГУ «ЗІ-ДМУ», 2006. – 248 с.
12. Джафарова О. В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики : монографія / О. В. Джафарова. – Х. : Діса плюс, 2015. – 688 с.
13. Про внесення змін до наказу Національної поліції від 06 листопада 2015 року № 73 : наказ Нац. поліції України від 18.11.2015 № 96 [Електронний ресурс] // Патрульна поліція : [офіц. сайт]. – Режим доступу: <http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/polozhennyaproDPP-1.pdf> (дата звернення: 23.11.2016).
14. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – ст. 338
15. Про заходи щодо забезпечення безпеки автомобільних доріг загального користування : постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2007 № 879 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 48. – ст. 51
16. Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами : постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2001 № 30 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 3. – ст. 203
17. Інформаційна картка адміністративної послуги з оформлення документа дозвільного характеру (дозволу на участь у дорожньому русі транспортного засобу, вагові або габаритні параметри якого перевищують нормативні), затвердженій наказом Національної поліції України від 06.07.2016 № 565 // Офіційний Веб-портал адміністративних послуг Києва. URL: <http://ac.dozvil-kiev.gov.ua/Files/Download/41bd45cf-075f-48a6->

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються основні підходи щодо визначення поняття категорії «повноваження», характеризуються основні нормативно-правові акти, якими визначено повноваження Національної поліції у сфері охорони прав і свобод людини та інтересів держави. У результаті автор формулює поняття публічно-сервісних повноважень поліції, визначає особливості та прогалини нормативно-правового закріплення останніх.

978a-570cd90d35a3?tryToView=True (дата звернення: 29.11.2016)

18. Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 47. – ст. 532

19. Про перевезення небезпечних вантажів : Закон України від 06.04.2000 № 1644-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – ст. 222

20. Про затвердження Правил перевезення небезпечних вантажів : наказ МВС України від 26.07.2004 № 822 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – ст. 357

21. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання : постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 № 795 // Офіційний вісник України. – 2007. – 42. – ст. 69

22. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05.07.2012 № 5081-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 30. – ст. 340

23. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надати домедичну допомогу : постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2015 № 1115 // Офіційний вісник України. – Офіційний вісник України. – 2012. – № 92. – ст. 90

24. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС від 26.01.2016 № 50 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 22. – ст. 42.

SUMMARY

The main approaches to the definition of the category of «powers» are considered, the basic legal acts, which define National Police powers in the sphere of human rights and freedoms and state interests are characterized in the article. As a result, the author defines the concept of public-service police powers, defines its features and regulatory gaps fixing.

25. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк : Закон України від 17.03.2011-№ 3160-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – ст. 380

26. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24.01.1995 № 20/95 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – ст. 35.

27. Про охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 04.03.1998 № 160/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – ст. 236

28. Про охоронну діяльність : Закон України від 22.03.2012 № 4616-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 2. – ст. 8.

29. Питання забезпечення охорони об'єктів державної та інших форм власності : постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 937 // Офіційний Веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248634004> (дата звернення: 25.11.2016)

30. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» : Закон України від 23.12.2015-

№ 901-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – ст. 44

31. Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів : наказ МВС України від 29.12.2015 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 1. – ст. 197.